

Impact Factor - 6.625

ISSN - 2348-7143

INTERNATIONAL RESEARCH FELLOWS ASSOCIATION'S

RESEARCH JOURNEY

International Multidisciplinary E-Research Journal

PEER REFREED & INDEXED JOURNAL

February - 2020

Special Issue - 234

हंस अकेल

समवालीन सरली बाह्यालीन स्त्री जाणिवा

जाति
तिल्या
नशा

संयोजित अज्ञेही
अनुपमा पाटील

दुर्गा अज्ञेही
जलियाः
जि. औरंगाबाद

अतिथी संपादक

डॉ. अशोक पंडित

प्राचार्य,

यशवंतराव चव्हाण कला, वाणिज्य व विज्ञान
महाविद्यालय, सिल्लोड, जि. औरंगाबाद

मुख्य संपादक

डॉ. धनराज धनगर

कार्यकारी संपादक

डॉ. नरेंद्र मून

डॉ. बानेश्वर गवलीकार

यशवंतराव चव्हाण कला, वाणिज्य व विज्ञान
महाविद्यालय, सिल्लोड, जि. औरंगाबाद

This Journal is indexed in :

- Scientific Journal Impact Factor (SJIF)
- Cosmos Impact Factor (CIF)
- Global Impact Factor (GIF)
- International Impact Factor (IIF)

For Details Visit To : www.researchjourney.net

WATIDHAN PUBLICATIONS

Impact Factor - 6.625

ISSN - 2348-7143

INTERNATIONAL RESEARCH FELLOWS ASSOCIATION'S

RESEARCH JOURNEY

International Multidisciplinary E-Research Journal

PEER REFREED & INDEXED JOURNAL.

February -2020 Special Issue - 234

समकालीन मराठी वाङ्मयातील स्त्री जाणीवा

अतिथी संपादक

डॉ. अशोक पंडित

प्राचार्य,

यशवंतराव चव्हाण कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय,
सिल्लोड, जि. औरंगाबाद

कार्यकारी संपादक

डॉ. नरेंद्र मून

डॉ. ज्ञानेश्वर गवळीकार

यशवंतराव चव्हाण कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय,
सिल्लोड, जि. औरंगाबाद

मुख्य संपादक

डॉ. धनराज धनगर

SWATIDHAN INTERNATIONAL PUBLICATIONS

For Details Visit To: www.researchjourney.net

© All rights reserved with the author & publisher

Price : Rs. 800/-

Website - www.researchjourney.net

Khadi

Tal. Shahapur,
Dist. Thane,
421 601

Email - researchjourney2014gmail.com

Editorial Board

Chief Editor -

Dr. Dhanraj T. Dhangar,

Assist. Prof. (Marathi)

SPH Mahila Mahavidyalaya,

Molegaon, Dist - Nashik [M.S.] INDIA -

Executive Editors :

Prof. Tejesh Belkar, Nashikroad (English)

Dr. Gajanan Wankhede, Kinwat (Hindi)

Mrs. Harini Sonawane-Nile, Bhusawal (Marathi)

Dr. Rajay Pawar, Goa (Konkani)

Co-Editors -

❖ Prof. Mohan S. - Dean faculty of Arts, Delhi University, Delhi, India

❖ Prof. Milena Brotaeva - Head, Classical East Department, Sofia University, Sofia, Bulgaria

❖ Dr. R. S. Sarraja - Center for Translation Studies, University of Hyderabad, Hyderabad, India

❖ Mr. Tufail Ahmed Shaikh- King Abdul Aziz City for Science & Technology, Riyadh, Saudi Arabia.

❖ Dr. Anil Dongre - Head, Deptt. of Management, North Maharashtra University, Jalgaon [M.S.] India

❖ Dr. Shailendra Lende - R.T.M. Nagpur University, Nagpur [M.S.] India

❖ Dr. Dilip Pawar - BoS Member (SPPU), Dept. of Marathi, KTHM College, Nashik. [M.S.] India

❖ Dr. R. R. Kazi - North Maharashtra University, Jalgaon [M.S.] India

❖ Prof. Vinay Madgaonkar - Dept. of Marathi, Goa University, Goa, India

❖ Prof. Sushant Naik - Dept. of Konkani, Govt. College, Kape, Goa, India

❖ Dr. G. Hareesh - Associate Professor, CSIBER, Kolhapur [M.S.] India

❖ Dr. Munaf Shaikh - N. M. University, Jalgaon & Visiting Faculty M. J. C. Jalgaon [M.S.] India

❖ Dr. Sanjay Kamble -BoS Member Hindi (Ch.SU, Kolhapur), T.K. Kolekar College, Nesari [M.S.]

❖ Prof. Vijay Shirsath- Nanasaheb Y. N. Chavhan College, Chalisgaon [M.S.] India

❖ Dr. P. K. Shewale - Vice Principal, Arts, Science, Commerce College, Harsul [M.S.] India

❖ Dr. Ganesh Patil - M.V.P.'s, SSSM, ASC College, Saikheda, Dist. Nashik [M.S.] India

❖ Dr. Hitesh Brijwasi - Librarian, K.A.K.P. Com. & Sci. College, Jalgaon [M.S.] India

❖ Dr. Sandip M. - Sant Muktabai Arts & Commerce College, Muktabagar [M.S.] India

❖ Prof. Dipak Patil - S.S.V.P.S.'s Arts, Sci. and Com. College, Shindkheda [M.S.] India

Advisory Board -

❖ Dr. Marianna Kosic - Scientific-Cultural Institute, Mandata, Trieste, Italy.

❖ Dr. M.S. Pagare - Director, School of Languages Studies, North Maharashtra University, Jalgaon

❖ Dr. R. P. Singh - HoD, English & European Languages, University of Lucknow [U.P.] India

❖ Dr. S. M. Tadkodkar - Rid. Professor & Head, Dept. of Marathi, Goa University, Goa, India.

❖ Dr. Pruthviraj Taur - Chairman, BoS., Marathi, S.R.T. University, Nanded.

❖ Dr. N. V. Jayaraman - Director at SNS group of Technical Institutions, Coimbatore

❖ Dr. Bajrang Korde - Savitribai Phule Pune University Pune, [M.S.] India

❖ Dr. Leena Pandhare - Principal, NSPM's LBRD Arts & Commerce Mahila Mahavidyalaya, Nashik Road

❖ Dr. B. V. Game - Act. Principal, MGV's Arts and Commerce College, Yeola, Dist. Nashik.

Review Committee -

❖ Dr. J. S. More - BoS Member (SPPU), Dept. of Hindi, K.J. Somaiyya College, Kopergaon

❖ Dr. S. B. Bhambar, BoS Member Ch.SU, Kolhapur, T.K. Kolekar College, Nesari

❖ Dr. Uttam V. Nile - BoS Member (NMU, Jalgaon) P.S.G.V.P. Mandals ACS College, Shahada

❖ Dr. K.T. Khairnar- BoS Member (SPPU), Dept. of Commerce, L.V.H. College, Panchavati

❖ Dr. Vandana Chaudhari KCE's College of Education, Jalgaon

❖ Dr. Sayyed Zakir Ali, HoD, Urdu & Arabic Languages, H. J. Thim College, Jalgaon

❖ Dr. Sanjay Dhondare - Dept. of Hindi, Abhay Womens College, Dhule

❖ Dr. Amol Katgaonkar - M.V.P.S.'s G.M.D. Arts, B.W. Commerce & Science College, Sinnar.

Published by -

© Mrs. Swati Dhanraj Sonawane, Director, Swatidhan International Publication, Yeola, Nashik

Email : swatidhanrajs@gmail.com Website : www.researchjourney.net Mobile : 9665398258

INDEX

No.	Title of the Paper	Author's Name	Page No.
1.	स्त्री, स्त्रीवाद आणि समकालीनत्व	डॉ. गोवर्धन मुळक	05
2	समकालीन स्त्री जाणिवांचे बदलते अंतरंग -	कु. प्रियंका वाघरे, डॉ. नरेंद्र मून	11
3	समकालीन स्त्री जाणिवांचे बदलते अंतरंग	डॉ. लहकुमार खंडाळे	15
4	मराठी विज्ञान साहित्यातील समकालीन स्त्री-प्रतिमा	डॉ. वंदना लव्हाळे	18
5	समकालीन स्त्री जाणिवांचे बदलते अंतरंग	निवेदिता सातपुते	22
6	समकालीन स्त्री जाणिवांचे बदलते अंतरंग	प्रा. माणिक बनकर	26
7	स्त्री स्वातंत्र्याच्या भारतीय संकल्पना आणि कला	प्रा.डॉ. मायकर बन्सी	30
8	स्त्री रचनेचा आणि भारतीय विचारभारा	डॉ. अनिता खंडागळे	33
9	मराठी कवितेतील नव्या स्त्री प्रतिमा	स्वाती बोढरे	38
10	मराठी प्राचीण कादंबरीतील पुरुष लिखित स्त्री प्रतिमा	सुरेश शिरसाठ	41
11	समकालीन मराठी कविता आणि स्त्री जाणिवा	प्रा. कवित्रा सिपु वळवी	45
12	स्त्री जाणिवा: ऐतिहासिक आणि समकालीन	प्रा. शिवाजी वाठारे	51
13	समकालीन मराठी ऑबेडियन्सवादी कवयित्रींच्या काव्यातील स्त्री जाणिवा	डॉ. युवराज धवडगे	57
14	समकालीन कथा लेखिकांच्या लेखनातील स्त्री प्रतिमा	प्रा. कैलास कळकटे	62
15	मराठी कथेतील स्त्री जाणिवांचे स्वरूप	प्रा. अनिरुद्ध मोरे, डॉ. सत्वशीला जाधव	66
16	मराठी प्राचीण कवितेतील स्त्री जाणिवा	डॉ. कार्तिकी नांगरे	70
17	समकालीन मराठी कवितेतून व्यक्ता झालेल्या स्त्री जाणिवा	डॉ. युवराज भाभरे	73
18	स्त्री जीवनमूल्ये आणि सामान्य जीवनमूल्यांचा संघर्ष	डॉ. सुनिता जावळे	78
19	स्त्रीचे दय्यमन्त्र सतत सिध्द करणारे पुरुषत्व	प्रा. शेजुळ बाबुराव	81
20	भटक्या विमुक्तांच्या कादंबऱ्यांमधील स्त्री जीवन - जाणिवा	प्रा. वंदना पाटील	84
21	पुरुषसत्ताक श्रमविभाजन स्त्री गुलामीचे कारण	पुष्पा गायकवाड	88
22	स्त्री कादंबरीकांच्या कादंबरीतून आलेल्या लैंगिक जीवन जाणिवा	डॉ. अक्षय घोरपडे	91
23	समकालीन मराठी कवितेतील स्त्रीजीवन चित्रण	डॉ. आनंद वारके	94
24	मराठी वाङ्मयातील जाणिवांचे स्वरूप	अर्चना हाडके	99
25	स्त्री जाणिवेच्या भाषेचे व्याकरण	प्रा. राजीव आरके	102
26	दलित कवयित्रींच्या कवितेतील 'स्त्री' अनुभवातून अभिव्यक्त झालेल्या काव्यात्म प्रतिपत्त्या	डॉ. रेखा मेश्राम	112
27	समकालीन स्त्री जाणिवांचे बदलते अंतरंग	डॉ. गंवीष बनसोडे, शीला डॉंगरे	116
28	समकालीन मराठी कवितेतील स्त्री जाणिवा	डॉ. दिलीप जाधव	120
29	प्राचीण समाजरचनेतील स्त्रियांचे स्थान	डॉ. ज्ञानेश्वर गवळीकर	124
30	स्त्री जाणिवेच्या अभिव्यक्तीचा नवा रुपबंध	वैशाली ढोले	126
31	मराठी नाटकातील स्त्रीवादी प्रवृत्ती	प्रा. राजरत्न दवणे	129
32	स्त्री जीवनमूल्ये आणि सामान्य जीवनमूल्यांचा संघर्ष	संगिता मकासरे	134
33	महानुभाव साहित्यातील स्त्री जाणिवा	मंगला पठाडे	138
34	स्त्री साहित्यकारांच्या साहित्यातील स्त्री चित्र	डॉ. एस. पी. जगतवाड	144
35	वैदिक काळातील स्त्रीची परिस्थिती व आधुनिक काळातील स्त्रीची सुधारलेली स्थिती	मीना भिंगारदेव	147

समकालीन कथालेखिकांच्या लेखनातील स्त्रीप्रतिमा

प्रा. वैजयंती पांडुरंगे

मराठी विभाग प्रमुख

जीवनदीप शैक्षणिक संस्था संचलित

कला वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय खर्डी

ता. शहापूर जि. ठाणे

१९२३९२३९०

मराठी कथा बाह्ययात्रील वाटचालीत स्त्रीलेखिकांनी दिलेले योगदानाबद्दल महत्त्वपूर्ण आहे. शांतीबाई या लेखिकेने लिहिलेली 'विचारी आनंदीबाई' ही पहिली उपलब्ध स्त्रीलेखिकेची कथा तर १९१५ साली लक्ष्मीबाई अग्रवंकर यांचा 'सद्य स्थिती' हा पहिला कथासंग्रह. ऐतिहासिक दृष्टीने विचार केला तर स्त्री कथालेखिकांच्या लेखनाने शतका पार केले आहे. या शतकाभरातील 'तिच्या कथेने' मराठी कथेला समृद्ध केले. प्रांभीच्या काळापासून बालकथा किंवा उपदेशपर असलेली कथा आता मात्र तिचे खाम अनुभव मांडताना मिगत आहे. कारण " ही 'तिची' कथा आहे. ह्या ' ती' चं कोणतंही एक विशिष्ट नाव नाही. 'स्त्री' हीच तिची ओळख. आयुष्यभर तिला सोबत फक्त नानाविध दुःखांची ! धर्माच्या नावाखाली तिचा छळ मांडणा-या जाचक परंपरा खंडित झाल्या खऱ्या , पण प्रश्न संपले नाहीत. जगण्याच्या नव्या पद्धतीतून तिच्यासाठी नवे प्रश्न निर्माण होतच राहिले. यातनांचे, पीडेचे प्रकार बदलले पण दुःखाची जात तीच - जीवघेणी ! तिचं शिक्षण, तिचं आर्थिक स्वावलंबन, तिचं कर्तृत्व - सगळं खोटं ! खरं फक्त तिचं 'स्त्री' असणं. ती अडाणा कामकरी असो अथवा वकील , डॉक्टर, इंजीनियर असो, तिच्या तिच्या स्तरात तिला भेटणारा पुरुष आणि त्याचा समाज तिची छळणूक करीतच राहिला. स्त्रीच्या जगण्याचा नेह्या शंभर वर्षांचा हा साहित्यिक इतिहास म्हणजे खरं तर प्रत्येकीची कथा. "(१) कारण प्रत्येक लेखिकेने आपल्या अनुभव विश्वाच्या माध्यमातून मराठी कथेला समृद्ध केले. कथालेखिकांच्या स्त्रीप्रतिमा अतिशय अशयुग्म आहेत. त्यामुळेच समकालीन कथालेखिकांच्या लेखनातील स्त्री प्रतिमा व त्यातून व्यक्त झाले स्त्री जीवन यांचा शोध प्रस्तुत लेखातून घेऊन जाणार आहे. हा शोध घेऊन असताना पुढीलप्रमाणे निवडक समकालीन कथालेखिकांच्या कथा अभ्यासा साठी निवडलेल्या आहेत. कमल देसाई (रंग), सानिया (एक पाऊल पुढे !), सौरी देशपांडे (आता कुठं जाशील टोळंभट्टा ?), उर्मिला पवार (शल्य), प्रिया तेंडुलकर (नसा भडी), मेघना पेटे (काँवर्सी).

कमल देसाई यांच्या रंग या कथावर्षी मधून भेटणारी सुमित्रा जोशी ही नोकरी करते. वडील वारल्याच्या नंतर संपूर्ण घरादाराची जबाबदारी तिने उचलेली आहे. ही प्रतिमा स्वच्छ जगण्याची आहे. " रंग या कथावर्षी कमल देसाई यांनी एकाच व्यक्तीमत्वातील विधाभावाचा ताण कथानिष्ठ केला आहे. या कथेतील सुमित्रा आपल्या वडिलांच्या मृत्यूनंतर घरातल्या कर्तेपणाची जबाबदारी स्वीकारणे. ही जबाबदारी तिच्या इतकी अंगवळणी पडते की चहू अंगांनी उसळून येणारे सारे रंग उडून जातात. आयुष्याशी तडजोड करून सुमित्रा एक वेगळ्याच मुखवटा धारण करते. नाकावर बोट ठेवून तिच्यात वावरणाऱ्या या वेगळ्या सुमित्रेने तिला खाऊन टाकले आहे. या वेगळ्या सुमित्रेचा खरी सुमित्रा चमत्कारिक त-हेने द्वेष करते. सुमित्रेला आपल्यातल्या स्वच्छ

नितळ अशा गुंथनट्यापलीकडच्या ' ती ' ला शोधून काढायचे असते." (२) केशव साठे अण्णा मामा इ. व्यक्तिरेखांच्या माध्यमातून ती स्वतः ला शोधत जाते. जगण्याविषयीच्या तिच्या काही धारणा आहेत. परिस्थितीने तिला रूप काही शिकवले आहे. माणसांच्या मुखवट्या मागे लपलेले खर चहर तिला त्रामदायक वाटतात त्याबरोबरच लग्न व्यवस्थेविषयीची चीड आहे.

"तुझ्या बहिणीचं लग्न झालं आहे. निदान आता तरी तू विचार करावाय."

"तुम्हा नव्यानं मला आता कशालाही सुरुवात करायची नाही. विश्रांती हवी आहे मला."

"तुला विश्रांती मिळावी म्हणूनच बोलतो आहे मी!"

"एखाद्या कादंबरीचा शेवट करायला हे वाक्य वर आहे. प्रत्यक्षात ती विश्रांती नव्ह. फक्त दगदग आहे."

सानिया यांच्या एक पाऊल पुढे! या कथेतील ऊर्जिन्ना उच्च शिक्षित असून लग्न होण्याच्या अगोदर, ती एक स्त्री आहे म्हणून तिला नोकरी नाकारली जाते त्यावेळी ती तिथे जाऊन भांडते आणि नोकरी मिळवते पण नंतर तिचा वॉग अगलेल्या विश्वास मध्ये गुंतते आणि त्याच्याशी नंतर लग्नही करते. ती संसारात गुंतत जाते. काळांतराने मुलं, संसार घरदार यात ती एवढी गुंतून जाते की तिला स्वतः च्या करिअरचा तिला विसर पडतो. आयुष्यात घडणा-या अनेक घटनातून तिला याची भूतत जाणीव व्हायला लागते की, ती घरीच असते त्यामुळे तिला दुय्यम स्थान दिल्या जाते किंवा तिच्या कोटि वर्तुष केवळ्या जाते. परात प्राची (सुन) आल्याच्या नंतर ती तिला पुन्हा तिच्या गतकाळातील हुशारीची आठवण करून देते आणि ती उतारवयात निर्भय होते. "तुम्हाला माहित आहे का मागी तुम्ही पार हुशार होताना म्हणून तुमचं असं झालं. मला बरोबर कल्पना आली आहे. वायकोनं गृहिणी बनव, करिअर करून स्वतंत्र बनू नये असं वाटणारे नवरे असतातच. पण तुमचं तसं नाही झालं... तुम्ही हुशार होताना त्या शेवान काम करीत राहिला असताना ना, तर त्यांच्याशीच कदाचित गर्वा केली असतील... म्हणून ... म्हणून ..." तिला आठवलं, त्या काळी पंचवीस - सव्वीस वर्षांपूर्वी नव्हतो का आपण धीरपणे विश्वासच्या पुढ्यात कागद टाकून विचारलं, की काय कमी आहे सांगा यात ? मग आताच काय फरक पडला आहे ? केवळ वर्ष, वय ... की नात्याचा ? स्वतः च्याच उत्तराने ती आता निर्भय बनली. (४)

गौरी देशपांडे यांच्या आता कुठं जाशील टोळंमट्टा ? या कथेतील निवेदनातील प्रथम पुरुषी नायिका 'गी' ही स्वतंत्र व्यक्तिमत्त्वाची आहे. आचरीने संपादकीय शेवान काम करते स्वतः च्या अस्तित्वाविषयीच्या तिच्या ठाम भूमिका आहेत या भूमिका स्त्रीवादी वाचनातून तयार झालेल्या आहेत. " तर ' मॉडर्न' नव-याला साजेशा औदार्यानं त्यानं मला "एकच खातं काढून त्यात दोघांचे पैसे ठेवू." असं सांगितलं. मग माझ्या मतात आलं की आपलचं वेगळं खातं काढावं. हे भात्र मी चटकन म्हटलं. परत त्यानं नाही. जराशाच आश्चर्यानं बघून " जा बघेत, आणि माझा रेफरन्स दे " अगं म्हणून, मला खूप वरं वाटलं. स्वतंत्र, निर्भीड आणि मिळवती झाल्यामारखं वाटलं." (५) धना बरोबर तिचे लग्न झालेले असून ही त्याच्या बरोबरचा संसार व्यवस्थित मग सुरू असतानाही ती, ती एका कादंबरीकाराच्या प्रमात पडते आणि त्याबरोबर तिला वेळ घालवावा असे वाटते त्यात तिला काहीच गैर वाटत नाही ही तिला मनाची अवस्था वाटते.

"आपण करतोय हे बरोबर आहे नाही, असं करायचं नसतं , वगैरे विचार माझ्या मनात आले की नाही असं कुणी विचारलं तर मी ठाम मांगू शकेन की बरोबरच ते प्रश्न मी कधी स्वतः विचारले नाही. कारण....हे सर्व 'माझ्या मला'. होतंय." (६)

अशाप्रकारे ती मनाला प्राधान्य देते.

उर्मिला पेंढार यांच्या 'शल्य' या कथेत ज्योतीला पाचही मुली असतात. सहाव्या खेपेला आपल्याला मुलगीच होणार याची तिला खात्री होते. कारण मगील वेळेस जो त्रास वाळंतपणात होतो तसाच यावेळी देखील होत असतो. पाच मुली आहे म्हणून संसारी तिला त्रास देतात. नवरा देखील दुसरे लग्न करण्याची जाहीर भाषा करत असतो. या सगळ्या बाधां नून तिला बाहेर पडायचे असते. या दुःखा तून बाहेर पडण्यामाठीची धडगड सुरू असते त्यावेळी तिला तशी मंथीही चालून येते. त्या मंथीचा उपयोग नी माईला झानाशी करून वाय वसतून घेते. त्यानंतर तिच्या मनाची होणारी घालमेल व अपराधीपणाची भावना या कथेतून व्यक्त झाली आहे.

प्रिया तेंडुलकर यांच्या 'नवा गडी' या कथेतील 'मी' ही घटस्फोटीत आहे. असिफ बरोबर तिचा प्रेमविवाह होतो. तिला एक मुलगाही आहे. तिचा आयुष्यात पुन्हा सुरेश येतो दुसऱ्या लग्नासाठी तिच्या मनाची तयारी झालेली नसताना देखील तो तिला लग्न करण्यासाठी तयार करतो. आणि तिने त्याच्या अमेरिकेतून आलेल्या बहीणाला भेटण्याचा आग्रह करतो ती ही द्विधा मनस्थितीतच त्याच्या घरी जाते. तिला घेऊन जाण्यासाठी सुरेश आल्यापासून व त्याच्या घरी जे प्रसंग घडताना त्यावरून तिला या गोष्टीची जाणीव व्हायला लागते की आपण हा नवा मांडूच नये कारण तिला कुणाच्याही उपकारा खाली जगायचे नाही तसेच आपल्या स्वतंत्र व्यक्तिमत्त्वाला तडार्ती जाऊ द्यायचे नाही "... उद्या सुरेशने माझा धंदा बंद करायचा, हट्टच धरला तर माझी आणि दिपूची आर्थिक जबाबदारीही त्याच्यावरच. हट्टाला पेटून पोटगी आणि दिपूचा खर्च नाकारला मी. कारण माझी आर्थिक बाजू बरी होती. कुणाच्या उपकारावर मला जगायचं नव्हतं. सुरेशशी लग्न झाल्यावर धंदा बंद करून जगायचं ते त्याच्या उपकारावरच ना ?" (७)

मेघना पेठे यांच्या 'कॉलनी' या कथेतील 'मी' एकटीच राहाते. ती दिसायला सुंदर नाही. निःसंकोचपणे ती मनाच्या - शरीराच्या गरजा मान्य करते. "... इतक्या वर्षांत कित्येक ओळखीच्या आणि अनोळखी लोकांविषयी - अगदी कंडक्टर - प्लंबर पाहून ते कादंबरीतल्या पात्रांपर्यंत मला वेगवेगळ्या उत्कटतेचं आणि वेगवेगळ्या वायमोदरेचं आकर्षण वाटून गेलं होतंच. अपरिहार्य नैसर्गिकतेनं. मनाचं कौमार्य वगैरे काही माझ्यात नव्हतं. शरीराचं होतं, तेही नाडलाज म्हणून." स्त्रीला ही पुरुषाप्रमाणे शरीराची गरज आहे. तिला ही कोणत्याही पाशाच न अडकता ही गरज पूर्ण करावी वाटते. ती ही गरज नेरुरकरविषयीच्या आकर्षणातून व्यक्त केली आहे. या बरोबरच एकटेपणाचे दुःखही व्यक्त केले आहे.

कॉललेखिकांच्या स्त्रीप्रतिमा ठळक वैशिष्ट्ये :

१. उच्च शिक्षित स्त्रीप्रतिमा.
२. द्विधा मनस्थिती दिसून येते.
३. स्वातंत्र्यची तगेच, निर्भय
४. लग्न व्यवस्था, वैधव्य, घटस्फोट याकडे बघण्याचा स्वतंत्र दृष्टिकोन
५. लग्नस्थेसंबंधीची बंडखोरी भूमिका

६. सांसारिकतेपलिकडेचे संबंध
 ७. शारिरिक संबंधाकडे गरज म्हणून बघण्याची भूमिका
 ८. दडपलेल्या भावजीवनाचे ठळक प्रतिबिंब
 ९. जगण्याविषयीचा ठामपणा.
- या सारखी अनेक वैशिष्ट्ये नोंदविता येतील.

संदर्भ :

१. आठवलेकर मंगला, प्रस्तावना, तिची कथा , आवृत्ती तिसरी ऑगस्ट २००९ पृ.१ , राजहंस प्रकाशन, पुणे
२. वरखेडे मंगला, स्त्रीयांचे कथालेखन , दु. आवृत्ती २००५, पृ.१८३., साकेत प्रकाशन , औरंगाबाद
३. आठवलेकर मंगला, संगमदल तिची कथा , आवृत्ती निगमी ऑगस्ट २००९ पृ.३ , राजहंस प्रकाशन, पुणे
४. उनि पृ १३८
५. उनि पृ १४१
६. उनि पृ १४३
७. उनि पृ १६३